

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbata

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru strelnătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidieceane Sibiu, strada Măcelarilor 47.

Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 20.
Epistole nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se inapoiază

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rēadul cu litere garmond — și timbru de 30 cr
pentru fie-care publicare.

**Din cauza sântelor sērbători ale
„Învierii Domnului” numărul procsim
va apăre Joi în 5 Aprile v.**

Sibiin, în 30 Martiu.

Cu rēscumpērarea decimelor biserica calvină din Ardél a primit dela stat încă la anul 1861 pe fie-care an o dotațiune de 16 mii fl., care sumă se întrebuintēază parte spre ameliorarea dotațiunii preoților, parte pentru edificarea și adaptarea scōlelor și bisericilor stricate, și noi, cari ne bucurăm din principiu, când vedem, că o biserică are atare fonduri și venite sigure la dispozițiune, nu ne am numărât între aceia, cari au invidiat pozițiunea favorabilă, în care se află acēstă biserică față de celelalte. Suma acēsta însă se vede, că protestanților și respective calvinilor nu le e de ajuns. Acēsta o deducem din un articlu publicat în diarul „Protestans Kōzlōny,” fōia oficiōsă a episcopului reformat din Transilvania. După acēsta fōie unica biserică, care este îndreptățită a apelă, ca să i se mārēscă succursele din partea statului, este biserica protestantă. Am înțelege, dacă autorul articolului acēstuia ar reclamă drepturi pentru biserica sa și nu și-ar bate joc de alte biserici, dar, când vedem, că o face cu atâta cutezanță, datori suntem ca să luăm și noi pozițiune față de o atare inverșunată pornire.

Trecem preste frasele, că în timpul absolutismului numai biserica calvină a susținut magiarismul și a provocat ideea de stat unguresc, trecem și preste aceea, că patrioții cei adevērați nu se pot finē decât de biserica calvină, preste aceste trecem, ca preste nisce lucruri, cari le aușim des, căci în realitate sunt numai nisce apucături, cari nu au de a face cu trebile bisericeii, și cine pune pond pre ele, nu e în curent cu atari apucături.

Nu putem trece cu vederea însă raportul, în care sunt prezentate bisericile naționalităților din Transilvania, în raport cu biserica calvină. Êta ce țice iscusitul autor al aceluia articol: „Nationalitățile pe terenul bisericeii sunt sērace, scōlele și bisericile lor sunt visuine, funcționarii bisericeii sunt cerșitori, încât acēstia nu au lefe ficse, și sub atari împregiurări statul nu e datoriu să-i ajute, mai cu sēmă nu atunci, când lucrarea lor nu este îndreptată spre fericirea statului unguresc.”

Va să țică, după „Protestans Kōzlōny” românii din Ardél și bisericile române nu au titlu de a apelă la ajutoriul statului, din causă, că nu contribuie cu lucrarea lor la fericirea statului unguresc!

Auși reson! Noi așa scim, că statul unguresc are cetățeni de mai multe limbi și între acei cetățeni se numără și fii bisericeii nōstre, cari sunt mai buni fii ai patriei ca alții, cari fac negoț cu patriotismul lor.

Scim, că biserica nōstră are frumōsa chemare de a împreni pe credincioșii ei cu principiile morale și a le virtuții crestinesci, scim, că biserica e tolerantă până la estrem, și decă suntem sēraci, cauza sēraciei sunt în parte aceia, cari vin să ne arunce în obraz sēracia ca o slăbiciune.

Ne au luat metropolia, ne au scos din averile, ce le-am avut donate dela principii Moldoviei și dela alți generoși crestini, și-au bătut joc de noi calvinii sub timpul domniei principilor ardeleni, cari au fost calvini și cari cu forța au voit să ne bage și nōne învățături calvine în biserică, și acum tot acēstia vin și cer ca cu ori ce preț să ne dejosē scă biserica, să atragă atențiunea statului și organelor lui asupra nōstră, că nu merităm ajutoriu, pentru-că unica biserică, care crește fii în spirit unguresc este biserica calvină și celelalte nu au drept ca să fie ajutate nici chiar tolerate, va fi cugetând la sine famosul publicist dela „Protestans Kōzlōny”.

Da, recunōsem, sunt sēraci, fōrte sēraci mulți din preoții nostri, dar cu tōtă sēracia lor sunt ômeni, cari nu vor să se despartă de popor, ci vor mai bine ca să trāescă în sēracie, decât să se apropie de mesele domnilor încărcate cu bucate prețioșe și cu vinuri alese. Și să fii sērac, nu e tocmai rușine, când esti silit a crește și copii din pușinul, ce ai, și încă să mai și contribuie pentru scopuri de binefacere.

Și acēsta preoțime cerșitoare, ne-a dat mulțimea de ômeni inteligenți, ce i avem, acēsta preoțime a asudat și asudă pentru ca să ne ridicăm stabilimente culturale. Acēsta preoțime ține în popor credința în Dđeu și l'imbărbătează să sufere cu bărbăție de martir atacurile, ce i vin din tōte părțile și până ce vom avē atari ômeni sēraci, dar de ômenie, cu crucea în frunte, nu ne temem de molipsirea moravurilor, nu ne temem, că alte limbi vor cucerī terenul în familiile române și nu ne temem, că vatra romānescă se va pface cu ușurință în căzanul, din care să se fabrice alți ômeni, de altă limbă și de alte vederi.

Iubim statul, dar ținem morțiș la limba nōstră, și dacă acēsta e păcat, cu acest păcat trăim și cu acesta murim.

Cerși nu vom în veci, pretinde vom însă ca să ni se dea aceea, ce ne compete, și dacă se vor află titluri de a ne denegă, ne vom mângăia cu aceea, că a fost odată și mai rău și tot nu am perit.

Revista politică.

În timpul din urmă s'a vorbit despre o întâlnire a monarhului nostru cu împēratul german. Locul întâlnirii va fi Wiesbaden, unde petrece de present Maj. Sa împērătēsa regina. Împēratul german voesce să facă visită Maj. Sale împērătēsei regine și cu acēsta ocaziune probabil se va duce și monarhul nostru la Wiesbaden.

Adiutantul general al împēratului Wilhelm, cont. Wedel, a sosit în Viena și a inmanuat monarhului nostru un autograf al împēratului german. Adiutantul general a fost primit în o audiență privată de Maj. Sa monarhul.

Totdeodată actualul cancelar german Caprivi a adresat ministrului de esterne Kálnoky o scrisōre, care i a fost predată prin ambasadorul german din Viena, principele de Reus.

Primirea cordială, ce s'a făcut în Ungaria principelui de Neapole, în călătoria sa spre Bucuresci, a provocat bună impresiune la curtea italiană. Regele Umberto a mulțămit guvernului ungar pentru manifestatiunile de simpatie cătră fiul seu.

Despre petrecerea ministrului președinte ungar în Viena se raportēază următoarele: Conte Szapáry a cerșat pe ambasadorii și trimișii străini acreditați aici și conferi mai mult timp cu ministrul de esterne, cont. Kálnoky și cu șeful de secțiune Szōgyényi, apoi cu ministrul comun Kállay, cu ministrul președinte cont. Taaffe, visită apoi pe ministrul comun de rēșboiu Bauer, conferi cu ministrul de comērciu Bacquemeu, cu guvernorul de bancă Moser. Maj. Sa primī în audiență privată pe ministrul Szapáry, pe ministrul Orczy și pe Szilágyi.

Visita ministrului de iustiție Szilágyi se aduce în legătură și cu mai multe proiecte de legi, despre care a avut să raporteze Maj. Sale monarhului. Între acele legi e și proiectul privitor la decentralizarea tabelor.

În Cislaitania s'au început mișcările pregătitoare pentru alegeri, și presa încă a început cu aprēțirile și agitațiunile. „N. Presse,” făcēnd o dare de sēmă, se exprimă între altele în următorul mod: În cercurile naționale si clericale se fac cu mare energie preparativele pentru alegeri. Va fi o luptă aspră pentru partida liberală germană, chbiar și numai dacă ar căută ca în actualele împregiurări să asigure mandatele deputaților, ce i a avut. Dietele din Austria inferiōră și superiōră, Salisburgia, Stiria, Carintia, Silesia, Moravia, Foralberg, și Bucovina, cari s'au constituit în Iuliu 1884 vor fi disolvate prin un patent prelnalt încă în decursul lunei lui

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istoriă.

**Pilde filosofesti de pre limba cea prōstă
grecēscă talmăcite romānesce.**

(Urmare.)

846. Omul se cade să fie întărit ca un turn, ér nu ușor și lesne mutat ca vântul.

847. Vorōva cea dulce este sarea năravurilor celor bune, și darurilor celor luminate.

848. Răbdarea este stēlpul, ce ține pre înțelepciunea.

849. Muerea cea cinstită este, carea iubesc pe bărbatul ei, și măcar de ar fi și grozavă, dar încăși este podoabă casii.

850. Măcar de ar fi și sērac bărbatul, dar este norocit ca un împērat, fiind muerea lui înțeleptă și smerită.

851. După socotēla înțelepților se cade să se ferēscă fiesce cine de a luă lui-și întru soție de 5 feiuri de mueri: adecă muerea ce va avē copii de alt bărbat; muerea mai bogată decât sine-și; muerea

ce se întristēază de bărbatul ei cel dintăiu; muerea, ce grăesc de rău pre bărbatul ei, când nu este de față, și mai pre urmă de tōte, muerea frumōsă, ce este de nēm prost.

852. Mincinoșii sunt ceia ce jură de multeori.

853. Ômenii cei buni și blogorodnici sunt preteni de sēvērșit, ér preteșugul ômenilor celor de nimica și acelora ce trāesc cu rēutate, nu este întărit.

854. Cei fără vină vorbesc cu îndrăsnēlă și slobod.

855. Cela ce nu-l pismuesce nimenea, nu are daruri frumōse.

856. Fugi de însoțimea celora ce necăjesc pe alții, căci când este focul aprōpe, se cade să păzēscă fiesce cine să nu se arză.

857. Răbdarea este pavēda cea mai bună, cu carea vei putē să te aperi de ocări și de necinste.

858. Judecările între preteni le tocmesc preteșugul.

859. A dá învățatură unui om rău, este ca cum ai dá sabie în mâna unui nebul.

860. Un duch rău este isteț să facă fiesce-ce rău ar socoti.

861. Ômenii curții slujesc împēraților cu multă rēvnă și cu pochtă, pentru-că sciu cumcă într'acest chip vor ajunge la dregătoria ce pochtesc.

862. Un împērat ce se dá după desfățaciuni și după odichne, și sufere să fie supușii lui în nenorociri, curēnd vede întunecată lumina slavei sale.

863. Nădeșdea vine în urma desnădășduirei, precum și lumina vine în urma unei nopți întunecate.

864. Judecătoria cel nepedepsit, greșind adesea, nu lasă pre cel înțelept să se apropie la județul lui, pentru ca să nu-i fățșeze greșalele.

865. Ori la ce fel de stare a nenorocirei, frumșeșea are acel dar ales, adecă trage la dēnsa ochii tuturor.

866. Aflătoriul cel isteț, de va vrea, pōte să facă ca să cređă ômenii, cumcă țērīna este petrii scumpe.

867. Nu se cade să ne lăudăm nici întru averea nōstră, nici întru mintea nōstră, ci să mulțămim lui Dumneđeu, că suntem înțelepți, îmbunătățiti și cu năravuri bune.

868. Omul cel ce are minte și dá sfat altora, este jumătate de om, ér cel ce nu are minte, și nu ia sfat dela alții, nu este om nici de cum.

869. Nu avea priință cu leneșul, pentru căci cel rău strică lesne și pre cel bun, au nu veđi cum se pface focul în cenușă, căci este lângă cenușă.

(Va urmă.)

Mai. Trebuie să privim cu încordare nouă alegeri, deoarece cu o putere mare lucră liga antiliberală și națională.

Încât privește pe Bucovina, numita fôie se exprimă astfel: În Bucovina, unde elementul românesc e covârșitoriu, puținii centralisti germani abia se vor pute susține la candidare și morțea deputatului Tomasciuc se sirate și aici, ce lacună a produs, deoarece avem să ne temem, că atât mandatul de deputat în parlamentul din Viena cât și în dieta Bucovinei va căde în mâinile unui român. Partida liberală se se gândescă deci de acum și se se organizeze pentru a pute susține lupta alegerilor, împlinindu-și fie-care alegătoriu liberal misiunea cu scumpătate.

Fôia rusă „Novoie Vremia” anunță, că arhiepiscopul Carol Ludovic va cercetă în vara acăsta Rusia împreună cu fiul seu Francisc Ferdinand d'Este presuntivul mostenitor de tron al imperiului austro-ungar. Tot numita fôie anunță, că împăratul german va sosi la Petersburg pe la finea lunii lui Iuliu a. c. Împăratul va luă parte la manevrele eele mari, ce se vor ține la Krasnoie-Solo. După diariul „Novosti” va petrece împăratul Wilhelm în Rusia trei săptămâni, și-și va termina petrecerea prin o vânătoare de curte, ce se va arangia în Polonia.

Intre generalii spanioli, cari au părținit pe Daban a fost cu deosebire gen. Salcedo. În fôia sa „El Pais” susține, că dănsul cu Daban a luat parte la pronunțământul din Sagunt, care a avut de urmare reșederea dinastiei. Trebuie deci dat armatei rola primă în stat și ministru președinte să fie un militar. Guvernul însă lucră cu multă energie și a intentat proces disciplinarii și acestui general.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român”

Mikoujfal în 25 Martiu 1890. De redactor! Grele timpuri am ajuns, din toate părțile se plâng cetățenii că nu mai pot trăi, dările și aruncurile comunale și alte cheltueli le au îngreuiat subsistența într'un mod nesuportabil, mulți se plâng, că coma sările i-au adus la sapă de lemn; dar ca cineva să-și pôtă face o iconă despre adevărata miserie, mi permit pe scurt a ve descrie starea, în care se află comuna noastră, și din aceste date își pôte închipui ori și cine o miserie ne mai pomenită.

Comuna noastră Micoujfal este înființată cam de 200—300 ani, partea cea mai mare a locuitorilor sunt români magiarizați de relegea gr. orientală, toți au fost tacsalști ai contelui Miko Imre, și o parte ai contesei Miko Rozalia; au trecut 20 ani de când se pörtă proces urbarial între locuitori și proprietari, 43 familii urându-li-se de a continua proces s'au împecat cu contesa Miko Rozalia, și prelângă moșioră, ce o cultivau, li s'a dat și câte 9 jugere pădure și dreptul de pășunat pe întreg teritoriul contesei Miko Rozalia, o pace pot să dă favorabilă, însă cu regularea cârților fonduare nepricipend bieții ômeni, li s'au adnotat numai locurile de arătură și cosit, care deja erau pe numele lor ca usufructuari ai pământului, er pășunatul și pădurea au rămas până li se va măsură fie-cărui în sensul contractului; și așa au rămas afară, fără a fi notată pretenția lor. Într'o bună dimineață se aude, că creditorii contesei au cerut vânzarea pădurilor cu pășunatul. Până bieții ômeni fug în dreapta și în stânga pe la advocați, se vënd pădurile și pășunatul și ômenii rămân buzați, dar banii, cu care datorau contesei aveau să-i plătescă regulat judecătoriei, acăsta așa s'a întâmplat, ômenii au rămas fără pădure și pășunat.

Familiiile ce încă nu s'au fost răscumpărat a continuat procesul, însă cu dto 28 Ianuarie 1890 sub Nr. 344/890 c. prin sentința tribunalului reg. ung. din Kézdi Vásárhely, locuitorii se îndrumă a și răscumpăra grădinele, pe care au locuințele și încă cu un preț oribil; o grădină (curte) de 749□ cu 250 fl.; așa partea cea mai mare este de 100 fl., câte de 210□, er o parte locuită de țigani pe un mal câte 10—5 fl.

Er pământurile de arătură și fânațe, ce de preste 200 ani le-au folosit moșii și strămoșii lor, cari au făcut din acele pământuri, care erau pădure și alte locuri sterile, pământuri productive, astăzi prin sentința de sus sunt siliți bieții ômeni în timp de 15 zile a le predă proprietarilor, bieții și au perdut totă speranța de a mai pute trăi și ne având nici o speranță de a mai putea câștigă procesul n'au apelat. Acum ce vor face acele 106 familii cu preste 500 suflete? nu știu să dau răspuns, atâta știu, că până acum nu au trăit, ci numai au năcăjit, până acum au avut câte un petec de pământ, unde puteau să și acăte plugul, și sperau că le va răsplăti Dumnezeu rodul ostenelelor. Acum nici o palmă de pământ nici alte ocupăciuni ce le ar pute asigura un venit ôre care ca să-și pôtă hrăni familia nu au, și nu rămâne alta decât a și acăta straița în bêt și a-și luă

copilașii de mână și a-și căută o altă țără ca să-și asigure subsistența. Vai de capul lor. A. C.

Cestiuni scolare.

Friderich Fröbel. — Asilele de copii. — Scopul lor, mijlocele. — Asilele de copii în Ungaria. — Proiectul ministrului Csáky, pentru înființarea de asile. — Câte va obișnuiești la proiectatele asile de copii.

(Urmare.)

Asilele de copii sunt de mai multe feluri și anume:

1. Așa numitele „iesle de copii” franțosece: crèches, nemț. Krippen, în ele se primesc prunci până la etatea de 3 ani, și sunt menite primo loco pentru pruncii din părinți săraci

Atari asile de prunci s'au înființat mai întâiu în Franța. Ele se află și în Viena, Dresda, Berlin etc. Sunt „chrèches” unde se primesc prunci rămași cu totul orfani, sau dela femei, ce nu sunt în stare ai nutri.

2. Grădinile de copii, pentru pruncii ômenilor miseri, cari erna vara sunt necesați a merge pentru a și agonisi pânea. În unele din aceste grădini pruncii sunt îngrijiți cu toate cele de lipsă, în altele sunt numai ocupați și îngrijiți fără a căpătă de mâncare. Aceste grădini se numesc nemțesce: „Kleinkinderschulen”, „Kinderbewahranstalten”. Aceste se înființară mai întâiu în Olanda.

3. Grădinile de copii (Kinder-Garten), în cari se primesc prunci dela 3—6 ani fără deosebire, că e bogat sau sărac fără deosebire de confesiune și națiune. Atari grădini se află și în Ungaria, Transilvania aproape în toate orasele mai mărieșore. Chiar și în comitatul nostru se află în Deva-Hunedóra, etc.

Scopul acestor asile ar fi proprie a pregăti pe prunci pentru școala populară și în parte a veni și în ajutorul familiei, încât nu pôte cresce pruncul după recerințele pedagogice.

Las, că aceste institute în special cele înființate de stat sau comune între magiari au unicul scop ascuns magiarizarea. Dar despre aceste la alt loc.

4. Atară de specialele asile numite, mai sunt „asilele de cură” Kinderheilstätten, pentru pruncii născuți morboși, sau cari sunt morboși în urma nutririi defectuoșe.

Astfel aflăm în Anglia asile pentru prunci scrofuloși. Ele cu deosebire sunt înființate în stațiuni de mare sau în locuri de scalde. În Italia pörtă numele de „Ospizii marini.”

În atari asile pruncii nu petrec anul întreg, ci cu deosebire timpul verei 25—80 zile. Tot de acăsta categorie sunt așa numitele „Sanatorii” sau asile de reconvalență, în cari pruncii, pre lângă scalde și petrecerea în aer liber primesc și instrucțiune.

Pentru răspândirea asilelor de copii a făcut mult ômenii privați, reuniunile, anume înființate, societatea în genere; statele parte au și venit în ajutorul asilelor. Singur la noi în Ungaria se intenționează asile, unde cercetarea să fie obligătoare.

Opiniunile pedagogilor sunt diferite: unii aprobă într'u toate asilele de copii, așa dăcând necondiționat, alții din contră susțin că pruncul până la 6 ani are să fie sub paza familiei, a mamei și nu are să se scôtă din cercul de competență al familiei la nici un cas. Asilele nu pot suplini nici când pre o mamă chiar și atunci, când ea nu posedă nu știu ce cunoștințe pedagogice. Iubirea aici suplinesce toate defectele. Crescerea până la 6 ani, are să considere bine însușirile individului, a pruncului, ceea ce nu e cu puțință în asil, unde sunt mai mulți prunci. Acăsta ese la ivelă, cu deosebire unde în asil petrec prunci din case țărănesce, cari până la etatea de 3—4 ani nici nu cunosc afară de vecini pe alți ômeni; er încât pentru cunoștințele lor sunt foarte mărginiți. Dacă asilele de copii, nu au alt scop afară de cel pedagogic și umanitar, suntem cu totul pentru înființarea lor, din contră, noi românii trebuie se combatem, când mai e la mijloc, un scop ascuns d. e. instrăinarea pruncului dela sinul familiei și a națiunii lui.

La noi în Ungaria de vre-o două decenii încôce asilele de copii s'au înmulțit binisor. Durere însă că în unele asile, nu se mai urmăresce scopul pedagogic și umanitar, ci un scop meschin, nedemn de secul al 19-lea, instrăinarea pruncului de cătră părinții lui, și pregătirea lui spre a deveni magiar din tâlpi până în crescut.

Esemple vii ne sunt asilele între slovaci înființate de stat.

Ca să nu merg așa departe, se amintesc numai un cas. În asilul din Hunedóra pruncii românilor a unora au o crescătoare, carea nu știe o bombă românescă și vorba e, că întrăbă pe servitoare, ce dăc pruncii. Așa departe nu au mers nici germanii în provinciile cucerite Alsatia și Lorena, și acestea pretind că crescătoarele se știe pe lângă limba germană și cea francesă; căci altcum asilul nu e decât un institut de tortură, ce în veci nu și va ajunge nici un scop. Dar să nu me mai estind, se revin la

proiectul de lege pentru „înființarea de asile” în Ungaria a ministrului cont. Csáky.

Pe la începutul anului curent, ministrul de culte și instrucțiune cont. Csáky a anunțat în dieta Ungariei că va presentă un proiect de lege pentru înființarea asilelor de copii. Vorbele ministrului nici nu răsunară bine în dietă, și presa magiară surprinde publicul că proiectul deja e gata. În zilele dela 10—17 Februarie ministrul a și convocat o anchetă, căruia presentându-i proiectul, a mai făcut unele modificări și încă în unele modificări esențiale d. e. în ce privește obligativitatea limbii magiare despre ce nu se amintă în proiect. La anchetă au fost aleși ômenii după sprăncenă — afară de supenitentul Deutsch din Sibiu. Cele 3 milône de români nu au fost luate în sêmă, și nici un bărbat din sinul lor nu au fost chemat ca să-și dea părerea asupra proiectului.

Făimosul proiect cuprinde 40 de paragrafi. Diaristica magiară l'a numit un act epocal, dela carele astéptă magiarizarea naționalităților. Chiar organele guvernului fără genare afirmă, că în primul loc prin asilele de copii se intenționează magiarizarea.

Acăsta trebuie să o credem. Din proiectul modificat prin anchetă scôtăm la ivelă părțile esențiale:

1. Scopul asilelor este apărarea și îngrijirea copiilor dela 3—6 ani și esercierea lor în învățarea limbii magiare.

2. Asilele se vor împărți: a) asile de copii, cari vor fi deschise tot anul. b) asile permanente c) asile de veră. Asilele de copii „crèches” pot fi cercetate de copii de un an.

3. Cercetarea va fi grătuită, însă obligativă. Fiecare prunc e obligat a cercetă asilul dela 3—6 ani, dacă nu va pute arêta, că e îngrijit după lege. Pentru necercetare sunt pedepse dela 10—50 cr., în cas estrem pruncii vor fi duși și cu gendarmii în asil.

4. Sub o conducătoare nu vor pute fi mai mult de 100 copii. Prelângă asil va trebui să fie și loc liber pentru a se jucă pruncii. Înființarea de asil se concede, respective se impune confesiunilor, comunelor, persônelor juridice și singuratices și statului.

5. Conducătoare în asil vor pute fi numai femeile anume pregătite, cari posed perfect limba magiară, salariul va fi minimul 300 fl. pentru conducătoare și 100 fl. pentru daice.

6. Fie-care comună, a căreia dare directă trece peste 15,000 fl., va fi obligată a înființă asil stabil de durată anuală: 6ră comuna cu dare până la 15 mii e datore a înființă numai asil de veră. Se pôte impune numai o dară de 3% pentru asil. Statul pôte înființă unde va voi asile.

7. Supraveghierea asilului o pôte eserciă senatul scolastic confesional ori cel comunal, acesta și alege conducătoare ori daică.

8. Cercul de activitate al inspectorului de școle regesc, și al organelor administrative este același ca și la școlele populare.

9. Pentru îngrijitoare, se vor înființă preparandii. Diplomele dela preparandiile confesiunilor vor avé valôre numai subscribe de inspectorul regesc de școle și dacă vor scî perfect limba magiară. Eleve private vor face esamenul de calificățiune numai cu concediul ministrului.

10. Planul de învățământ il stabilește ministrul. Acesta e în esență proiectul.

Proiectul de lege despre înființarea asilelor de copii numit de unii act epocal, 6ră de alții o mintelă epocală, considerat din diferite puncte de vedere este: una din plagile Egiptului, venită asupra nemaghiarilor. Un act, care va produce numai amărăciune, încordări între magiari și nemaghiari, fără de a se ajunge scopul ascuns: magiarizarea.

Din punct de vedere financiar, primo loco, ni se pare nerealisabil. Se vor cere deci și sute de mii fl. dela comune, dela confesiuni, pentru cari statul nu a dat și nu dă un cruceriu. Și ôre vor pute purtă comunele, confesiunile nouă sarcini impuse prin înființarea de asile. Cele mai multe nu. Cei ce au făcut proiectul se par a fi fost ômeni veniți din Camciatca, cari nu cunosc stările materiale ale Ungariei și în special ale noastre transilvanenilor.

Avem învățatori rău plățiți cu salare dela 50 fl. în sus, și numai puțini sunt cu salare de 300 fl. minimul recerut de lege. Ei bine, comunele, bisericile nu sunt în stare a ridică aceste salare, de unde dară să plătescă și doice, ori grijitoare.

Avem bisericici, cari debiteză cu sume de sute de floreni la fondul de pensiuine învățătoaresc, și sunt amenințate cu esecutiune! De unde vor suportă aceste sarcinele nouă cu asilele. În multe școle lipsesc reuisitele de învățământ, și nu sunt bani pre ce să se procure. În general plătirea învățătorilor și adjustarea școlilor populare în Ungaria, nu numai la români, dar chiar la pruncii norocului orb, la magiari este foarte defectuoșă, și mijloce de ridicare ca în palmă.

(Va urmă.)

acție până la 10 îndreptățește la un vot, — nimenea însă nu poate participa cu mai mult de 10 voturi ori câte acții ar fi subscris, sau ori dela câți subscrisori de acții ar avea plenipotință.

Deeș, în 5 Aprile, 1890.

Direcțiunea provizorie a institutului de credit și economii „Victoria” din Arad.

Dr. Teodor Mihali, director executiv prov.

Raportul direcțiunei

al institutului de credit și economii „Victoria” din Arad.

Din raportul anului de gestiune 1889 al acestui institut reproducem următoarele:

I. Capitalul de fondare.

Capitalul de fondare, fiind pe deplin versat în casa institutului, constă din suma de . . . fl. 100.000 — cr.

II. Depuneri.

Depuneri la 31 Decembre 1888 au fost . . . fl. 116,344 94 cr. In decursul anului 1889 s'au depus . . . fl. 168,964 94 cr. total fl. 285,309 88 cr.

III. Escompt.

Portofoliul la 31 Decembre 1888 fl. 188.350 97 cr. In 1889 s'au escomptat . . . fl. 1.099,408 74 cr. total fl. 1.287,759 71 cr.

IV. Creditul hipotecar.

Împrumuturi pe ipotece la finea anului 1888 . . . fl. 29,990 — cr. In anul 1889 s'au dat . . . fl. 7,770 — cr. total fl. 37 760 — cr.

V. Împrumuturi pe efecte.

Starea la 31 Decembre 1888 . . . fl. 920 — cr. In anul 1889 s'au dat . . . fl. 1,530 — cr. total fl. 2,450 — cr.

S'au achitat . . . fl. 320 — cr. Au rămas la finea anului 1889 . . . fl. 3,120 — cr. Crescere: fl. 1,210 — cr.

VI. Circulațiunea cassei.

Cassa în numărare la 31 Decembre 1888 . . . fl. 6,169 21 cr. In anul 1889 au intrat . . . fl. 1,296,936 46 cr. total fl. 1,303,105 67 cr.

Au eșit . . . fl. 1,295,505 21 cr. Numerariu la 31 Decembre 1889 . . . fl. 7,600 46 cr.

Astfelu totalul circulațiunei a ajuns în anul 1889 cifra de fl. 2.598,610 88 cr., prin urmare cu 974,411 33 cr., mai mult ca în anul prim de gestiune.

In anul 1889 institutul a realizat beneficii brute în sumă de . . . fl. 26.298 79 cr. Din care subtrăgându-se eșirile . . . fl. 14,784 67 cr. Rămâne venit curat pe 1889 . . . fl. 11,514 12 cr.

Cu fl. 2,501 38 cr. mai mult decât în 1888.

In ce privește distribuirea profitului curat al anului 1889, în această privință s'a făcut și primit următoarele propuneri:

Din profitul curat de . . . fl. 11,514 12 cr. I. Se dau 5% interese după capitalul de fondare . . . fl. 5,000 — cr. Restul de fl. 6,514 12 cr.

II. Se împarte cum urmază:

- 1. 50% în favoarea fondului de rezervă . . . fl. 3,257 06 cr. 2. 10% tantiemă pentru membrii direcțiunei . . . fl. 651 41 cr. 3. 3% tantiemă pentru directorul executiv . . . fl. 195 42 cr. 4. 2% tantiemă pentru membrii comitetului de supraveghiere . . . fl. 130 28 cr. 5. 2% tantiemă pentru funcționarii institutului . . . fl. 130 28 cr. fl. 4,364 45 cr. Restul de fl. 2,149 67 cr.

III. Se împarte: 1. 1% supradividendă după capitalul de acții . . . fl. 1,000 — cr. 2. Pentru completarea fondului de rezerva la fl. 6000 . . . fl. 621 44 cr. 3. pentru dotarea fondului de pensuni . . . fl. 300 — cr. 4. Pentru remunerarea funcționarilor la dispozițiunea direcțiunei . . . fl. 128 24 cr. 5. Donațiune pentru zidirea scôlei gr. or. române din Arad . . . fl. 100 — cr. fl. 2,149 67 cr. Pe baza votărei adunării generale ținute la 23 Martiu a. c. n. președintele a declarat de alesi unanim pe domnii acționari: Moise Bocșan și Ignatie Papp ca membri în direcțiunea institutului.

Bursa de Viena și Pesta.

Din 10 Aprile 1890

Table with columns: Viena, B-pestu, Renta de aur ung. de 6%, Obligățiuni urbariale transilvane, Acțiuni de bancă de credit ung., Renta ung. de hârtie, Galbin, Napoleon.

Nr. 228.

[328] 1—1

Publicațiune

In sensul §. 124 din procedura judecătorească în cause matrimoniale se aduce la cunoștință publică, că prin sentința Preaveneratului consistoriu din arhidieceasa ortodocșă a Transilvaniei dto 14 Februaru a. c. Nr. 863. B. Eliă Călběză din Trapold s'a despărțit total de muerea sa Maria Drėgan tot din aceea comună.

Sighisóra, 22 Martiu, 1890.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighisórei. Demetriu Moldovan, adm. prot.

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Iunie 1889.

Large railway schedule table with multiple columns for routes (Budapesta-Predeal, Predeal-Budapesta, etc.), train types (Tren de persoane, Tren accelerat, etc.), and departure/arrival times.

Nota: Numerele cele grase înseamnă orele de nopțe.